

Nr 206.

Av herrar **Bergman** och **Holmgren**, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition angående ersättningsbyggnad för flottan.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 145 föreslagit riksdagen att dels besluta, att ersättningsbyggnad av krigsfartygsmateriel, omfattande nybyggnad av en hangarkryssare, två jagare, fyra vedettbåtar och tre undervattensbåtar, skall äga rum under budgetåren 1927—1933 samt att under samma tid skola utföras ritnings- och förberedande konstruktionsarbeten för ett pansarskepp,

dels ock för flottans ersättningsbyggnad för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 8,160,000 kronor.

Förslaget är med viss modifikation väsentligen grundat på flottkommissionens den 17 december 1926 avgina betänkande. Nämnda betänkande förutsätter bl. a. statsmakternas bindande vid en viss beräknad utgift, fördelad över en period av 10 år räknat från 1928, på det sätt att för vart och ett av budgetåren 1928—1933 beräknas ett belopp av 9,198,000 kronor samt för vart och ett av budgetåren 1933—1938 ett belopp av 11,880,000 kronor. Under hela tioårsperioden 1928—1938 skulle alltså utgå ett totalbelopp av 105,390,000 kronor till flottans ersättningsbyggnad.

Under den senare femårsperioden skulle enligt planen byggas ett pansarskepp, två jagare, fyra vedettbåtar och fyra undervattensbåtar av viss typ. Kostnaden för ett enda pansarskepp beräknas till över 27 miljoner kronor, för en jagare till 6,940,000, för en vedettbåt till 1,300,000 och för en undervattensbåt av den typ, som föreslås, till 3,280,000 kronor.

Som bekant har mycken meningsskiljaktighet rått angående lämpligheten och den ekonomiska möjligheten för ett land som vårt med dess långa kuster, ringa folkmängd och relativt svaga ekonomiska resurser att grunda ett effektivt sjöförsvaret på stora, ytterst dyrbara och jämförelsevis långsamt gående pansarskepp. Skall ett på sådant sätt organiserat sjöförsvaret bli verkligt betryggande för våra vidsträckta sjögränser, skulle, anser säkerligen den marinmilitära sakkunskapen, om den oförbehållsamt bedömer saken, ett långt större antal pansarskepp behövas än det som Sverige nu äger och som genom nybyggnaden av ett nytt i stället för ett utranterat skulle vinnas. Men för en sådan vidsträcktare plan saknas hos oss ekonomiska förutsättningar. Tvivlet på möjligheten att utan enorma kostnader, omöjliga att bära för vårt folk, åstadkomma ett verkligt effektivt försvar, grundat på berörda pansarskeppssystem, är därför

ganska djupt rotfästade inom vida kretsar, och vi skulle icke anse oss fylla vår plikt som folkrepresentanter, om vi, när riksdagen nu skall taga ställning till frågan, icke gäve uttryck åt dessa bland våra valmän mycket utbredda och, enligt vad vi förmena, ej utan fog hysta betänkligheter.

Tvivet på lämpligheten att nu de facto binda sig för — om även nu instundande budgetår medräknas — hela 11 år framåt vid pansarskeppsplanen grundar sig, bl. a., på följande två skäl: dels är den risk för förstoring, som den nutida luft- och sjökrigstekniken innebär för dessa stora pansarfartyg, större i såväl ekonomiskt som militärt avseende än motsvarande risk för lättare och mera snabbseglande fartyg, för vilkas ersättande större möjligheter finnas, dels kan man svårligen undgå att fästa avseende vid ovissheten om den 11 år härefter rådande situationen, såväl med hänsyn till den snabba utvecklingen av de tekniska uppfinningarna — vilka kanske i ett slag kunna göra en nu såsom up to date betraktad typ eller anordning helt föråldrad eller åtminstone mindre ändamålsenlig — som även med hänsyn till den ännu ganska oklara ställningen i avseende på maktförskjutning och utrikespolitiska risker, varmed man i det efter världskriget långt ifrån stabiliserade Europa har att räkna.

Allt detta synes mana till varsamhet i fixering av planerna för så lång tid framåt. Å andra sidan äro vi fullt medvetna om de förpliktelser, som 1925 års försvarsbeslut ålägger dem som däri deltagit, att vidmakthålla den för försvaret av våra kuster avsedda flottan vid dess dåvarande effektivitet. Vi kunna dock icke finna, att denna lojalitetshänsyn förbinder oss att nu fixera vare sig kostnadsram eller byggnadsplan för så lång tid som flottkommissionen föreslagit. Ingenting i 1925 års beslut ålägger oss tvånget att nu bestämma kostnadsram och ännu mindre typer för en hel 11-årsperiod framåt. Vi anse det tillfyllest, att man vid detta års riksdag bestämmer sig för allenast den period, som avslutas med år 1933, och vi förutsätta en fullt fri och obunden prövning av vad därefter erfordras, ej blott med hänsyn till teknikens fortskridande utveckling och ovissheten om typernas ändamålsenlighet utan även med hänsyn till eventuellt ökade trygghetsgarantier, som kunna möjliggöra en minskad kostnad.

Med intresse och erkännande ha vi visserligen uppmärksammat, att försvarsministern förutsätter en undersökning huruvida en revision av den senare femårsperiodens ersättningsbyggnadsprogram kan anses påkallad, men det framgår icke med tillräcklig klarhet, huru långt han i själva verket föreslår riksdagen att nu binda sig.

Då vad han i detta avseende uttalat, har visat sig framkalla olika tydningar, och då vi anse det angeläget, att riksdagen icke kan komma att anses bunden i sin fria prövning av behoven för tiden efter 1933, ha vi velat uttryckligen precisera, hur långt vi för vår del anse, att man nu bör binda sig.

Då vi dessutom icke kunna inse nödvändigheten att redan vid 1927 års riksdag besluta förberedande konstruktionsarbeten för ett pansarskepp,

avsett att eventuellt byggas först under perioden 1933—1938, och då vi anse en närmare utredning önskvärd, huruvida icke ett för våra förhållanden ändamålsenligare sjöförsvaret av lika stor verklig effektivitet skulle kunna ernås genom fartyg av annan och mindre kostsam typ, så tillåta vi oss att vördsamt föreslå,

att riksdagen måtte besluta

dels att ersättningsbyggnad av krigsfartygsmateriel, omfattande nybyggnad av en hangarkryssare, två jagare, fyra vedettbåtar och tre undervattensbåtar, skall äga rum under budgetåren 1927—1933,

dels ock att för flottans ersättningsbyggnad för budgetåret 1927—1928 må anvisas ett extra reservationsanslag av 8,160,000 kronor.

Stockholm den 8 mars 1927.

J. Bergman.

Israel Holmgren.
